



การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระสุวรรณ สุเมธปฎิญา (ข้าโพธิ์ทัย) และนายพนิชย์ เสรีมาศสิริมงคล
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อีเมล: swansing@hotmail.com
อีเมล : panicha161115@gmail.com

Received: May 31, 2019 Revised: June 28, 2019

Accepted: July 03, 2019

บทคัดย่อ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้นเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีรายได้จากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอาจกล่าวได้ว่าเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนเป็นอย่างมาก ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ และได้มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาเป็นระยะเวลายาวนานอีกทั้งยังเป็นจังหวัดที่มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มากมายเนื่องจากแต่เดิมเคยเป็นราชธานีที่มีความรุ่งโรจน์ มีการติดต่อค้าขายกับชาวต่างชาติและส่งผลให้เกิดการรับวัฒนธรรมที่หลากหลายต่าง ๆ เข้ามาทำให้ในปัจจุบันจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมากมาย เช่น ตลาดน้ำอโยธยา วัดใหญ่ชัยมงคล และอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา เป็นต้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เห็นถึงความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะจะเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้เรียนรู้และทำความเข้าใจถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอย่างแท้จริงผ่านงานสถาปัตยกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การบันทึกเรื่องราวในแต่ละยุคสมัยและวิถีชีวิตของคนในแหล่งท่องเที่ยววนั้น ส่งผลให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าเกิดคุณค่าความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง จนนำไปสู่การอนุรักษ์ไว้ให้กับคนรุ่นหลัง

คำสำคัญ : วัฒนธรรม, ท่องเที่ยว, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา



Cultural for Tourism in Pranakorn Sriyuttaya Province

Phra Suwan Sumatapunyo,
Mr.Panicha Serimatsirimongkhol
Faculty of Education Mahamakut Buddhist University
Email: swansing@hotmail.com
Email : panicha161115@gmail.com

ABSTRACTS

Ayutthaya Province was one that had cultural for tourism place and then could be mention that can make more profit their societies. There were cultural for tourism places and have identity for relay by a long time. Ayutthaya was the former historical province that had brilliance. It had concern for trade with international countries then took more cultural until took Ayutthaya had several cultural such as Ayothaya floating market Wat yai chaimongkol and historical national park etc. It had condition for tourism emphasize these places. Cultural for tourism had very important because of given chance for them could be learnt real history and culture from architecture work tradition and some record in each era and their flock way

As impact for their value and proud with them cultural then convey for conservation to posterity.

Keywords: Cultural, Tourist, Pranakorn Sriyuttaya Province.



บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมอย่างหนึ่งที่สำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยซึ่งจะเห็นได้ว่านโยบายของรัฐบาลได้ส่งเสริมและกระตุ้นให้มีการลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมาตลอดตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 และได้มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับทิศทางการท่องเที่ยวไว้อย่างชัดเจนในฉบับที่ 7 โดยเน้นความสำคัญในการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น จนกระทั่งปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีส่งชนส่งและกระแสโลกส่งผลให้มีการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวในที่ต่างๆ ทั่วโลกมากขึ้นรวมถึงสถานที่ต่าง ๆ ในประเทศไทยด้วยเช่นกันซึ่งจะเห็นได้ว่าในช่วงเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมาเริ่มมีสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นและได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศนั้นจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจทั้งระดับประเทศและภูมิภาคแล้ว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป สำหรับประเทศไทยนั้นการท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมบริการที่สร้างรายได้ และการจ้างงานให้กับประเทศเป็นอย่างมากเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวและมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวและได้มีการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมสืบเนื่องมาเป็นเวลานาน ดังนั้นบทความวิชาการนี้จะเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (กาญจนา แสงลี้สุวรรณ, 2555)

ความหมายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นมีความพิเศษ ตรงที่นักท่องเที่ยวจะเน้นที่การศึกษาหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม สถานที่ดังกล่าวจะมีการบอกเล่าเรื่องราวในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องจากวัฒนธรรมองค์ความรู้และการให้คุณค่าของคนในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการอนุรักษ์และการพัฒนามรดกเป็นเรื่องสำคัญ เพราะนอกจากจะเป็นความภาคภูมิใจของประเทศแล้ว ยังมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ ชาติพันธุ์วิทยา และมานุษยวิทยา อีกทั้งยังสามารถส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน และประเทศผ่านทางกรท่องเที่ยว (ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว, 2556)

แนวคิดการจัดท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

คือการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาควบคู่กัน ซึ่งการรักษาวัฒนธรรมเป็นประโยชน์ด้านองค์ความรู้และการให้คุณค่าแก่สังคมในขณะที่การพัฒนาการท่องเที่ยวนำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจและรายได้ของชุมชน การจัดหาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงเป็นเรื่องสำคัญ ทั้งนี้แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ซึ่งแต่ละแนวคิดจะประกอบด้วยกลยุทธ์และแนวทางสนับสนุนที่จะนำไปสู่การจัดการมรดกวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว



เชิงวัฒนธรรมเป็นไปอย่างเหมาะสม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประกอบด้วย (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548)

1. ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์
2. โบราณคดีและพิพิธภัณฑ
3. งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิม
4. ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้นและแกะสลัก
5. ศาสนารวมถึงพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา
6. ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์
7. ภาษาและวรรณกรรม
8. วิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อาหาร
9. ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน เทศกาลต่าง ๆ
10. ลักษณะงานและเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สืบเนื่องมาจากกระแสละครที่โด่งดังในปีที่ผ่านมา ทำให้กระแสการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความสนใจอย่างต่อเนื่อง ทางอุทยานประวัติศาสตร์อยุธยา จึงได้จัดกิจกรรมเพื่อหวังฟื้นฟูทางศิลปะและวัฒนธรรมด้านการแต่งกายขึ้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นที่นิยมมากขึ้น เพราะฉะนั้น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ภายในประเทศที่มีสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติและสงบสวยงาม มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทางศิลปะและวัฒนธรรม จึงเป็นสถานที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากและกระทรวงการท่องเที่ยวก็ส่งเสริมและมีการฟื้นฟูการแต่งกายท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมทำให้เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยว เพื่อสัมผัสบรรยากาศศิลปะวัฒนธรรม และชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิม โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมใหม่ ๆ เพื่อฟื้นฟูวัฒนธรรมดั้งเดิม (พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล, 2553) โดยการแต่งกายด้วยชุดไทยเที่ยวโบราณสถาน ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้มีความยั่งยืนเพื่อให้ท้องถิ่นสามารถกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวโดยอาศัยทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวหลักของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเชื่อมโยงกับความเป็นวิถีชีวิต ประเพณี สังคมและวัฒนธรรมในอดีตเพื่อให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจ การสร้างงานและรายได้ให้กับคนในชุมชน บนพื้นฐานของการหวงแหนรักษาอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของตัวเองได้อย่างถูกต้อง



จุดเริ่มต้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จุดเริ่มต้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้เริ่มต้นขึ้นที่

1. วัดไชยวัฒนาราม ที่ทางอุทยานประวัติศาสตร์อยุธยาได้จัดกิจกรรมเชิญชวนคนไทยแต่งชุดไทยเที่ยววัดไชยวัฒนาราม รวมไปถึงวัดอื่น ๆ เนื่องจากกระแสจากละครดังทำให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับความนิยมอย่างมากจนถึงปัจจุบัน และก่อให้เกิดค่านิยมใหม่ขึ้นทั้งยังเป็นการฟื้นฟูการแต่งชุดไทยเที่ยววัดภายในอุทยานประวัติศาสตร์อยุธยาด้วย วัดไชยวัฒนารามเป็นวัดโบราณที่สร้างมามากกว่า 300 ปี ปัจจุบันยังคงสวยงามและน่าไปเที่ยวชมอย่างมาก วัดไชยวัฒนารามได้รับการจดทะเบียนให้เป็นมรดกโลกโดยองค์การยูเนสโก เมื่อปี พ.ศ. 2534 แหล่งที่ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านป้อม อำเภอพระนครศรีอยุธยา อยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทางด้านตะวันตกของเกาะเมือง และเป็นวัดที่สมเด็จพระเจ้าปราสาททองโปรดให้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2173 รวมอายุจนถึงปัจจุบัน 388 ปี มีพื้นที่กว้าง 160 เมตร ยาว 310 เมตร สถาปัตยกรรมของวัดไชยวัฒนารามเป็นศิลปะขอมคือมีพระปรางค์ประธานอยู่ตรงกลาง และมีปรางค์บริวารอยู่รายล้อม มีการกล่าวว่าพระเจ้าปราสาททองสร้างที่นี้ขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งชัยชนะเขมรด้วยเช่นกัน ถือได้ว่าเป็นวัดที่สำคัญวัดหนึ่งของอยุธยา สิ่งที่ได้โดดเด่นมากที่สุดของวัดไชยวัฒนาราม คือ พระปรางค์ศรีรัตนมหาธาตุ ปรางค์ประธานที่ตั้งอยู่บริเวณกลางวัดพอดี มีลักษณะเป็นปรางค์จัตุรมุขอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส ทั้ง 4 ด้าน ก็มีปรางค์ประจำทิศอยู่ทั้งสี่มุม ยอดปรางค์ทำเป็นรัดประคตซ้อน 7 ชั้น ส่วนบนสุดเป็นทรงดอกบัวตูม ลักษณะคล้ายกับปรางค์ในสมัยอยุธยาตอนต้น สิ่งที่ได้เด่นมากที่สุดคือ ระเบียงคต เป็นศิลปะที่โดดเด่นมากในวัดไชยวัฒนารามที่เป็นส่วนเชื่อมต่อเมรุ ทั้ง 8 หลัง และทั้ง 4 ทิศเข้าด้วยกันโดยที่ระเบียงคตนี้จะมีพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัยเก่าแก่ตั้งอยู่มากกว่า 100 องค์ เป็นพระพุทธรูปที่สร้างขึ้นแบบโบราณอายุเป็นร้อย ๆ ปี ปัจจุบันโดนตัดเศียรไปเกือบหมดแล้ว นอกจากยังเที่ยวชมภายในอุโบสถ และภาพปูนปั้นที่ยังคงสวยงาม สำหรับการเที่ยวชมวัดไชยวัฒนารามนั้น มีค่าเข้าชม ชาวไทย 10 บาท และชาวต่างชาติ 50 บาท นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงอีกมากมาย

2. วิหารพระมงคลบพิตร ตั้งอยู่ทางด้านใต้ของวัดพระศรีสรรเพชญ์ พระมงคลบพิตรเป็นพระพุทธรูปสัมฤทธิ์องค์ใหญ่องค์หนึ่งในประเทศไทย เดิมอยู่ทางทิศตะวันออกนอกพระราชวังสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมโปรดฯ ให้ย้ายมาไว้ทางด้านตะวันตกที่ซึ่งประดิษฐานอยู่ในปัจจุบันและโปรดฯ ให้ก่อมณฑปสวมไว้เป็นวัดโบราณสำคัญแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยที่ตั้งของวัดมงคลบพิตรและพระราชวังโบราณตั้งอยู่ติดกัน นักท่องเที่ยวจึงนิยมเข้ามาชมสักการหลวงพ่อมงคลบพิตรก่อน จะเข้าชมพระราชวังโบราณและบริเวณทางด้านหน้าวิหารวัดพระมงคลบพิตรมีร้านค้าตั้งเรียงรายมากมายหลายร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นเมืองแทบทุกชนิด เช่นปลาตะเพียน เครื่องจักสาน เครื่องหวาย มีอัญญาณี ผลไม้กวนและขนมชนิดต่างๆ เหมาะสำหรับผู้ที่สนใจซื้อสินค้าพื้นเมืองต่างๆ จุดที่น่าสนใจวัดพระมงคลบพิตรคือเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ครองจีวรห่มเฉียงเปิดพระอังสาขวามีสังฆาฏิพาดเหนือพระอังสาซ้ายชายยาวลงมาจรดพระนาภี ภายในองค์ก่ออิฐเป็นแกนแล้วบุด้วยทองสัมฤทธิ์มีขนาดหน้าตักกว้าง 9.55 เมตร ส่วนสูงเฉพาะองค์พระไม่รวมฐานบัว 12.45 เมตร ส่วนฐานบัวสูง 4.50 เมตร พระเศียรวัดโดยรอบตรงบริเวณเหนือพระกรรณ 7.25 เมตร พระพักตร์กว้าง 2.32 เมตร บัวหงายระหว่างพระรัศมีกับพระเศศา



เมาลีสูง 43 เซนติเมตร พระรัศมีเหนือบัวหางสูง 1.30 เมตร พระกรรณยาว ข้างละ 1.81 เมตร พระเนตรยาวข้างละ 1.05 เมตร พระนาสิกยาว 1.20 เมตร พระโอษฐ์ยาว 1.16 เมตร และเป็นพระพุทธรูปหล่อขนาดใหญ่องค์เดียวในประเทศไทยสันนิษฐานกันว่าสร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้นราวแผ่นดินสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (ออนไลน์ : <http://watboran.wordpress.com>)

การเดินทางไปวัดพระมงคลบพิตร

(1) โดยรถยนต์ส่วนตัว หากมาจากกรุงเทพโดยใช้ถนนสายเอเชีย (ทางหลวงหมายเลข 32) เลี้ยวซ้าย ตรงสี่แยกเข้าอยุธยาตรงเข้าอยุธยา เลี้ยวขวาตรงศาลากลางเก่าไปจนถึงวงเวียน และจะมีทางเลี้ยวขวาซึ่งจะเป็นด้านหลังวิหารวัดพระมงคลบพิตร หรือ

(2) โดยรถสาธารณะ จากสถานีรถไฟหมอชิต มีบริการทั้งรถโดยสารธรรมดาหรือโดยสารปรับอากาศ

3. วัดพระศรีสรรเพชญ์ เป็นวัดหนึ่งเดียวของอยุธยาที่อยู่ในเขตพระราชฐาน คือเป็นวัดประจำพระราชวัง ต้นแบบวัดพระแก้ว วัดพระศรีสรรเพชญ์มีจุดเด่นคือ เจดีย์ 3 องค์ เรียงตัวกันอยู่กลางวัด แต่ละองค์บรรจุพระบรมอัฐิธาตุของกษัตริย์และเชื้อพระวงศ์ อีกทั้งยังมีอีกหนึ่งซากร้างแห่งความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรม นั่นคือ วิหารหลวง สถานที่ประกอบพระราชพิธีสำคัญ วัดพระศรีสรรเพชญ์เป็นวัดที่พระบรมไตรโลกนาถโปรด ฯ ให้สร้างขึ้น แต่เดิมเป็นพระราชมณเฑียรขึ้นใหม่ทางด้านแม่น้ำลพบุรี จึงทรงนำที่ดินของพระราชมณเฑียรเดิมไปสร้างเป็นวัดพระศรีสรรเพชญ์ เพื่อประกอบพระราชพิธีทางศาสนา วัดพระศรีสรรเพชญ์เป็นวัดที่อยู่ในเขตพระราชฐานหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วัดประจำพระราชวัง จึงไม่มีพระจำพรรษาอยู่ และวัดพระศรีสรรเพชญ์ก็เป็นแบบอย่างของวัดพระศรีรัตนศาสดารามหรือวัดพระแก้วในปัจจุบันด้วย เนื่องจากวัดพระศรีสรรเพชญ์ถูกพม่าเผาทำลายจนเหลือแต่ซากปรักหักพังเมื่อครั้งเสียกรุงครั้งที่ 2 ต่อมาในสมัยจอมพล ป. พิบูลย์สงคราม ได้บูรณะเจดีย์ 3 องค์ ของวัด เจดีย์จึงมีสภาพครบถ้วนด้วยศิลปะอยุธยาอย่างในปัจจุบัน สำหรับการท่องเที่ยวที่วัดพระศรีสรรเพชญ์นั้นมีค่าเข้าชม ชาวไทย 10 บาท และต่างชาติ 50 บาท

4. วัดมหาธาตุ เป็นปูชนียสถาน เป็นวัดพระอารามหลวงที่ประทับสมเด็จพระสังฆราชฝ่ายคามวาสี โดดเด่นด้วยพระปรางประธานบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ พร้อมพระปรางค์ขนาดกลางเรียงรายและที่โดดเด่นคือ ศิлярพระพุทธรูปที่ถูกโอบล้อมด้วยรากโพธิ์ วัดมหาธาตุ เริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ. 1917 สมัยขุนหลวงพระงั่ว หรือสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 สร้างแล้วเสร็จในสมัยสมเด็จพระรามาเมศวร ในปี พ.ศ. 1927 สมเด็จพระรามาเมศวรทรงอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุไปบรรจุไว้ในพระปรางค์ประธาน สิ่งที่น่าสนใจในวัดที่เด่น ๆ คือ เจดีย์แปดเหลี่ยม ศิлярพระในต้นไม้เป็นจุดเด่นที่สุดในวัดมหาธาตุ ศิлярพระที่มีต้นโพธิ์ขึ้นปกคลุม มีแต่บริเวณพระพักตร์ของพระพุทธรูปโผล่ออกมาให้เห็น โดยสันนิษฐานว่า ศิлярพระน่าจะหักเมื่อครั้งเสียกรุง และมีพระปรางค์ขนาดกลาง ซึ่งวิหารคดอยู่รอบพระปรางค์องค์ใหญ่อีกที ภายในพระปรางค์ขนาดกลางมีภาพจิตรกรรมฝาผนังแสดงพระพุทธรูปประวัติบางช่วงบางตอนไว้ ซากปรักหักพังซึ่งเคยเป็นสถานที่สำคัญ ประกอบด้วย 2 แห่ง ด้วยกันคือ



(1) พระปรารักษ์ประธาน เคยพังลงมา 2 ครั้ง คือสมัยพระเจ้าทรงธรรม ครั้งที่ 2 สมัยรัชกาลที่ 6 ในปี พ.ศ. 2454 แต่ไม่ได้มีการบูรณะใหม่ ต่อมาโดยกรมศิลปากรได้ย้าย พระบรมสารีริกธาตุในพระปรารักษ์ประธานไปประดิษฐานยังพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2499

(2) ตำหนักสมเด็จพระสังฆราช ที่มีความวิจิตรงดงามอลังการ กล่าวเอาไว้ในเอกสารของทูตลัทธิ ได้บันทึกความวิจิตรอลังการว่าตำหนักทำจากไม้สลักลวดลายงดงามและปิดทอง ทานกรองทอง (ใช้เส้นทองทอเป็นม่านโปร่ง) ภายในแขวนอักษกลับ ซึ่งอักษกลับ คือ กลุ่มเชิงเทียนทองเหลืองระย้าสำหรับแขวนพาดาน สามารถปักเทียนได้ตั้งแต่ 30 – 100 เล่ม ขึ้นกับขนาดของอักษกลับ และสามารถชมวิวโบราณสถานยามค่ำคืนโดยทางโบราณสถานจะเปิดไฟให้ชื่นชม ในเวลา 18.30 – 21.00 น. ของทุกวัน

5. วัดราชบูรณะ มีฐานะเป็นวัดพระอารามหลวงอีกวัดหนึ่งในสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นวัดที่ใหญ่และมีความเก่าแก่ที่สุดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามพระราชพงศาวดารปรากฏว่าวัดราชบูรณะสร้างขึ้นในรัชสมัยของสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 หรือเจ้าสามพระยา โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 1967 ณ บริเวณถวายพระเพลิงพระเจ้าอ้ายพระยา กับเจ้ายี่พระยา พระเชษฐาธิราชทั้ง 2 พระองค์ ซึ่งชนข้างกันจนถึงแก่พิราลัย จึงโปรดเกล้าฯ ให้ก่อเจดีย์ 2 องค์ขึ้นบริเวณนั้น และพระราชทานนามว่า เจดีย์เจ้าอ้ายพระยาเจ้ายี่พระยา สิ่งที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งที่เกี่ยวกับวัดราชบูรณะ คือห้องกุสสถานที่เคยเก็บสมบัติล้ำค่าไว้มากมาย ราวปี พ.ศ. 2499 – 2500 มีการลักลอบขุดกรุพระได้ ทะลวงองค์พระปรารักษ์เข้าไปจนเอาสมบัติภายในกรุไปเป็นจำนวนมากหลายร้อยชิ้น รวมทั้งพระพิมพ์เนื้อชินจำนวนหนึ่ง จนกระทั่งในเดือนกันยายน พ.ศ. 2500 กรมศิลปากร ได้เปิดกรุองค์ปรารักษ์วัดราชบูรณะจากการเปิดกรุครั้งนี้ได้สร้างความตะลึงพรึงเพริดให้แก่ทั้งเจ้าหน้าที่กรมศิลปากรและประชาชนชาวไทย เนื่องจากได้พบพระบรมสารีริกธาตุ พระแสงขันธ์ มงกุฎ ฉลองพระองค์ทองคำ พระพุทธรูปต่าง ๆ พระแก้ว พระทองคำ พระนาก เครื่องราชูปโภคทองคำ และพระพิมพ์จำนวนมาก กว่าแสนองค์ในกรุปรารักษ์ ต่อมากรมศิลปากรได้เปิดให้ประชาชนเข้าไปบูชาเพื่อนำเงินส่วนหนึ่งมาสร้างพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยาในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินมาทอดพระเนตรโบราณวัตถุที่พบจากกรุพระปรารักษ์ วัดราชบูรณะ มาเก็บไว้ในพิพิธภัณฑสถาน สำหรับค่าเข้าชมพิพิธภัณฑสถานมีค่าเข้าชม ชาวไทย 10 บาท ชาวต่างชาติ 50 บาท และยังมีวัดในอุทยาประวัติศาสตร์อีกมากมาย

6. พระราชวังบางปะอิน เป็นพระราชวังที่เป็นที่แปรพระราชฐานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ เราสามารถขึ้นไปดูวิวทิวทัศน์มุมสูงของรอบ ๆ พระราชวังได้พระที่นั่งวโรกาสพินิจ ออกแบบสไตล์ศิลปะแบบคอรินเทียนออร์เดอร์ เราสามารถเข้าชมได้เป็นบางจุดซึ่งปัจจุบันยังคงมีการเปิดใช้

กระแสการท่องเที่ยววัฒนธรรมได้รับความนิยมก็ส่งผลให้มีการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นก็เป็นอีกกระแสที่ได้รับความสนใจ (งามนิจ กุลกัน, 2555) เช่น 1. บ้านก่อเกิด อำเภอ บางปะอิน มีนักท่องเที่ยวรวมถึงทัวร์เยาวชนเข้ามาท่องเที่ยวศึกษากิจกรรมการสาธิตการทำนาเรียกว่าชุมชนบ้านก่อเกิดเป็นหนึ่งในชุมชนที่มีเสน่ห์และยังคงกลิ่นอายวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวจังหวัด



พระนครศรีอยุธยาไว้ โดยที่นี้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้วิสาหกิจชุมชนมีการเปิดโฮมสเตย์ มีกิจกรรม ล่องเรือแม่น้ำเจ้าพระยารอบเกาะเกิด ระหว่างล่องเรือไปก็จะมีไกด์ท้องถิ่นบอกเล่าเรื่องราวของเกาะเกิด รวมทั้งวิถีชีวิตของชาวบ้านริมแม่น้ำ ระหว่างล่องเรือก็สามารถแวะชมการสาธิตการทำขนมไทยโบราณ และแวะนมัสการหลวงพ่อดำวัดพระยาญาติ และยังสามารถแวะไปที่ศูนย์ศิลปะชีพเกาะเกิด ที่เป็นศูนย์ การเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่มีพื้นที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย 2. ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านของพ่อ หรือที่เราเรียกกันสั้น ๆ ว่า “บ้านของพ่อ” นับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสัมผัสกับ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 เพราะที่นี้มีการเปิดเป็นแหล่งเรียนรู้โดยมีการจัดทำพื้นที่ ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องพอเพียงเรื่องหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ ให้เราได้ดูรวมไปถึงกิจกรรม สนุก ๆ ให้เด็ก ๆ ได้ลองทำกันเช่น ฐานกิจกรรมไก่ไข่ ฐานกิจกรรมแพะและแกะ ฐานกิจกรรมต้นไม้ และพืชผักสวนครัว ฐานกิจกรรมปลาน้ำจืด ฐานกิจกรรมประกอบอาหาร ฐานปักดำนา และฐานกิจกรรม ภูมิปัญญาไทย โดยพื้นที่ที่มีการจัดมุมไว้ให้ถ่ายรูป พร้อมได้เพลิดเพลินไปกับวิถีชีวิตชุมชนได้ที่ศูนย์ กิจกรรมการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านของพ่อ 3. ล่องเรือเที่ยวรอบเกาะเมือง สามารถขึ้นเรือได้หลาย จุด เช่นข้างวัดไชยวัฒนาราม หรือขึ้นที่ท่าเรือพระราชวังจันทร์เกษม ทำให้เราได้ขึ้นชมกับธรรมชาติและ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้หลากหลาย จากที่เราล่องเรือก็สามารถแวะไหว้พระได้ การท่องเที่ยวรอบเกาะ มีบริการ 3 แบบ คือ 1. รอบเกาะอย่างเดียวไม่แวะจุดไหน 800 บาท ต่อรอบ 2. นั่งเรือแวะขึ้นวัดได้ 3 วัด ราคา 1,100 บาท ต่อรอบ 3. นั่งเรือไหว้พระ 9 วัด 1,700 บาท ต่อรอบ 4. ตลาดหลวงปู่ทวดองค์ ใหญ่ ตลาดแห่งนี้ตั้งอยู่ภายในสวนพุทธรูทยานมหาราช วัดวิจิตรธรรมาราม หรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า “อุทยาน หลวงปู่ทวด” ที่มีจุดเด่นเป็นหลวงปู่ทวดองค์ใหญ่ นับเป็นตลาดที่บรรยากาศดีน่าเดินเล่นอีกแห่งหนึ่งใน จังหวัดอยุธยา ที่นี้ยังมีศิลปะวัฒนธรรมให้ได้ชม เช่น หอคิลป์กรุงสยาม 3 มิติ ที่มีทั้งหุ่นขี้ผึ้ง และยังมี สวนที่จำหน่ายขนมโบราณ ทั้งขนมกง ขนมเปียกปูน หมี่กรอบ กะทิสด ทำให้เป็นอีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยว ที่นักท่องเที่ยวแวะหลังจากที่ไปเที่ยวชมวัดแล้ว นอกจากการแต่งกายด้วยชุดไทยที่สวยงามแล้วจะขาดไม่ ได้เลย ต้องแวะที่ 4. ตลาดกรุงศรี เป็นตลาดย้อนยุคที่สำคัญในจังหวัดอีกแห่งหนึ่งนอกจากมีของทานที่ อร่อยๆ ยังมีจุดถ่ายรูปที่ไม่พูดถึงไม่ได้เลยนั่นคือบรรยากาศของตลาดกรุงศรี ที่มีการจัดประดับไฟที่ ประดิษฐ์ด้วยส้อมไม้ตลอดทาง ยิ่งริมน้ำแสงของโคมไฟเป็นภาพที่สวยงามมาก ที่นี้ยังมีการพายเรือชม บรรยากาศริมน้ำยามค่ำคืน โดยที่นี้นอกจากบรรยากาศที่ดีแล้วคนมาเที่ยวที่นี้ยังแต่งกายด้วยชุดไทยย้อน ยุค ไม่ว่าจะเป็นพ่อค้า แม่ค้า และนักท่องเที่ยวนับว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สวยงามอีกแห่งหนึ่ง

การท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น คือความหลากหลายทางวัฒนธรรมส่งผลอย่าง แท้จริงทำให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวกันอย่างล้นหลามส่วนหนึ่งมาจากสื่อหลายช่องทางถ่ายทอดละคร เช่น เรื่อง ศรีอยุธยา เรื่องบุพเพสันนิวาส ที่มีบทบาทเกี่ยวกับอยุธยาทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางตามรอยละคร จำนวนมาก (หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2560) ซึ่งเป็นผลดีอย่างมากกับท้องถิ่นที่มีศิลปะ วัฒนธรรมที่สวยงาม และมีภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่โดดเด่น

บทสรุป



การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะพัฒนาได้อย่างยั่งยืนและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อทั้งคนในท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของมรดกทางวัฒนธรรมและนักท่องเที่ยวได้นั้นจำเป็นอย่างมากต้องเริ่มต้นจาก การมีส่วนร่วมโดยเฉพาะคนในท้องถิ่นที่เป็นผู้อยู่อาศัยในชุมชนจำเป็นต้องมีบทบาทสูงสุดในการตัดสินใจว่าจะให้มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนนั้นพัฒนาไปในทิศทางใด โดยผ่านกระบวนการของการวางแผนที่เป็นระบบ ได้แก่ การกำหนดระดับการพัฒนา กำหนดเป้าหมาย การกำหนดแนวทาง ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว การกำหนดมาตรฐานสิ่งก่อสร้าง การพัฒนาคนท้องถิ่น และการตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทั้งยังสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือความรู้สึกที่คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนธรรม ยังช่วยให้ลดอคติด้านวัฒนธรรมอีกทั้งเพิ่มคุณค่าประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวอีกด้วย

บรรณานุกรม

- ดร. กาญจนา แสงลิมสุวรรณ และศรัณยา แสงลิมสุวรรณ. 2555. การท่องเที่ยวเชิงมรดกเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน. วารสารบริหาร 32(4). บทความย่อ.
- ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว. 2556. แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. ค้นเมื่อ วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2562. จาก <http://tourism-dan1.blogspot.com>.
- งามนิจ กุลกัน. 2555. การจัดการองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของตำบลอ้อมเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล. 2553. การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดปทุมธานี.